

КОГЕРЕНТНОСТІ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2025.3.02>

Постановка проблеми. Місцевий економічний розвиток – це процес взаємодії та синергії дій всіх стейкхолдерів з метою розвитку/відбудови громади та підвищення якості життя її мешканців, який ґрунтується на стратегічному плануванні загалом та якісному цілепокладанні зокрема та є джерелом відновлення соціально-економічної інфраструктури на деокупованих територіях. Тому когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення соціально-економічної інфраструктури потребує формування унікального науково-прикладного підходу до оцінювання. *Метою статті є формування науково-прикладного підходу до оцінювання когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення соціально-економічної інфраструктури на деокупованих територіях. Методи, використані в дослідженні:* систематизації та узагальнення, табличний, візуалізації, алгоритмізації тощо. *Гіпотезою дослідження* стало припущення, що науково-прикладний підхід до оцінювання когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення соціально-економічної інфраструктури має бути унікальним та консолідувати декілька методичних підходів. *Виклад основного матеріалу:* визначено фундаментальну роль МЕР у процесах відновлення соціально-економічної інфраструктури; систематизовано наукові дослідження у площині розкриття когерентності МЕР та відновлення/розвитку соціально-економічної інфраструктури; побудовано замкнутий ланцюг когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення/розвитку соціально-економічної інфраструктури; сформовано матрицю оцінки впливу МЕР на відновлення соціально-економічної інфраструктури й комплекс показників для оцінки когерентності. Розроблено алгоритм консолідованого науково-прикладного підходу до оцінки впливу МЕР на відновлення соціально-

¹ **Заблodska Inna Володимирівна**, д-р екон. наук, професор, Заслужений економіст України, завідувач відділу проблем міжрегіонального співробітництва, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна.

Zablodska Inna, Doctor of Sciences (Economic), Professor, Honored Economist of Ukraine, Head of the Department of Interregional Cooperation Problems, State Institution, State Institution "V.K. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1410-6194>

e-mail: zablodin@gmail.com

² **Гречана Світлана Іванівна**, канд. екон. наук, доцент, старший науковий співробітник відділу проблем міжрегіонального співробітництва, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна

Hrechana Svitlana, Candidate of Sciences (Economic), Associate Professor, Senior Researcher of the Department of Interregional Cooperation, State Institution "V.K. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4669-3258>

e-mail: svigrech@gmail.com

³ **Дьякон Юрій Григорович**, канд. екон. наук, науковий співробітник відділу проблем міжрегіонального співробітництва, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна.

Diakon Yurii, Candidate of Sciences (Economic), Researcher of the Department of Interregional Cooperation, State Institution "V.K. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3681-0382>

e-mail: ydiakon75@gmail.com

[Creative Commons Attribution
 NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

економічної інфраструктури. *Оригінальність та практична значущість дослідження* полягає у консолідації методичних підходів до оцінювання когерентності МЕР та відновлення соціально-економічної інфраструктури. *Висновки.* Оцінка когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення соціально-економічної інфраструктури передбачає використання унікального науково-прикладного підходу, який був розкритий у статті. *Подальші дослідження* полягають в апробації сформованого консолідованого науково-прикладного підходу на практиці.

Ключові слова:

когерентність, місцевий економічний розвиток, соціально-економічна інфраструктура, показники, науково-прикладний підхід.

COHERENCE OF LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT AND RESTORATION OF SOCIO-ECONOMIC INFRASTRUCTURE

Problem statement. Local economic development is a process of interaction and synergy of actions of all stakeholders in order to develop/rebuild the community and improve the quality of life of its residents, which is based on strategic planning in general and qualitative goal-setting in particular and is a source of restoration of socio-economic infrastructure in the de-occupied territories. Therefore, the coherence of local economic development and the restoration of socio-economic infrastructure requires the formation of a unique scientific and applied approach to evaluation. *The article is aimed* at forming a scientific and applied approach to assessing the coherence of local economic development and restoration of socio-economic infrastructure in the de-occupied territories. *Methods used in the study:* systematization and generalization, tabular, visualization, algorithmization, etc. *The hypothesis of the study* was the assumption that the scientific and applied approach to assessing the coherence of local economic development and restoration of socio-economic infrastructure should be unique and consolidate several methodological approaches. *Summary of the main material:* the fundamental role of the MERP in the processes of restoration of socio-economic infrastructure has been determined; scientific research has been systematized in the field of disclosure of the coherence of the MERP and the restoration/development of socio-economic infrastructure; a closed chain of coherence of local economic development and restoration/development of socio-economic infrastructure has been built; a matrix for assessing the impact of MERP on recovery has been formed socio-economic infrastructure and a set of indicators for assessing coherence. An algorithm for a consolidated scientific and applied approach to assessing the impact of the Ministry of Economic Development on the restoration of socio-economic infrastructure has been developed. *The originality and practical significance of the study* lies in the formation of a consolidated scientific and applied approach to assessing the coherence of MED and the restoration of socio-economic infrastructure. *Conclusions.* Assessment of the coherence of local economic development and restoration of socio-economic infrastructure involves the use of a unique scientific and applied approach that was formed in the article. *Further research* consists in approbation of the formed consolidated scientific and applied approach in practice.

Keywords:

coherence, local economic development, socio-economic infrastructure, indicators, scientific and applied approach.

Постановка проблеми. Місцевий економічний розвиток (МЕР), як динамічний процес активізації ресурсного потенціалу регіонів та територіальних громад задля підвищення добробуту їх населення, завжди був та залишається ключовим фактором національного економічного зростання. Тим більше він набуває актуальності сьогодні, коли потреба у відбудові зруйнованої інфраструктури України поєднується з необхідністю створення стійких умов для економічного зростання в громадах, що постраждали від воєнних дій. Пряма шкода в Україні на початок 2025 р. сягнула 176 мільярдів доларів США (170 мільярдів євро), а вартість відбудови зруйнованого сягає \$524 млрд. Найбільш постражда-

лими є житловий сектор, транспорт, енергетика, торгівля та промисловість, а також освіта [1].

Країна, що знаходиться в стадії війни, навіть за умови підтримки міжнародних партнерів, не має потрібних ресурсів для відбудови. Тому для здобуття Перемоги над ворогом, Україна має пришвидшити відновлення, використовуючи більш ефективно власні можливості. Замість скорочення децентралізаційних процесів слід їх розвивати, даючи поштовх якісному місцевому економічному розвитку. Бо МЕР не лише стимулює підприємницьку активність, а й створює фінансове підґрунтя для інвестицій в інфра-

структурні проекти, що в підсумку впливає на підвищення добробуту.

Відновлення соціально-економічної інфраструктури передбачає реконструкцію об'єктів транспорту, енергетики, житлово-комунального господарства, медицини, освіти тощо, які забезпечують базові потреби громад. У цьому контексті важливо розуміти, як місцеві економічні процеси можуть стимулювати або, навпаки, стримувати темпи та якість такого відновлення. У сучасній літературі спостерігається підвищений інтерес до когерентності місцевого економічного розвитку та інфраструктурного відновлення. Проте багато досліджень залишаються фрагментарними, фокусуючись лише на окремих аспектах (наприклад, зайнятості, доходах населення чи доступності послуг), не враховуючи при цьому ширшого контексту просторової диференціації або рівня життя.

Оцінка впливу МЕР на інфраструктурну відбудову потребує впровадження наукового підходу, який поєднує економічні, соціальні, інституційні та просторові фактори. Водночас існує брак узгодженої системи показників, яка дозволяла б комплексно аналізувати зазначений вплив з урахуванням викликів воєнної та повоєнної трансформації. Разом з тим аутентична статистична та аналітична інформація майже відсутня. Тому актуалізується потреба в розробці науково-прикладного підходу, який би забезпечував порівнянність даних, адаптувавшись до їх обмеженості, чутливість до змін на місцевому рівні та міг би використовуватись у моніторингу результатів реалізації програм відновлення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Глобалізація світової економіки вводить нові правила та формує закономірності, змінює рівні відповідальності за місцевий розвиток та алгоритми ухвалення рішень національною та місцевою владою і призводить до посилення ролі місцевих громад в економічному розвитку і локальних територій, і країни. В цьому контексті МЕР стає ключовою відповіддю на сучасні тенденції, такі як посилення децентралізації, глобалізаційні процеси, економічні зміни та непереконливі методи планування на макрорівні [2, с. 201].

В децентралізованій Україні головними рушійними силами розвитку та інновацій є територіальні громади. Проте розбудова відбувається нерівномірно, і значна частина населення, особливо сільського, залишається

без доступу до належної інфраструктури та благ. Суттєві міграційні процеси, що пов'язані зі збройним повномасштабним вторгненням РФ в Україну, призвели до значних диспропорцій між чисельністю населення тилкових та прифронтових громад, а також змінили навантаження на об'єкти соціально-економічної інфраструктури та соціальний тиск, спрямований на розширення охоплення адміністративними послугами. Тобто, інфраструктурне навантаження зросло у зв'язку із руйнацією та пошкодженням інфраструктурних об'єктів.

Основним інструментом забезпечення відновлення зруйнованого та розбудови соціально-економічної інфраструктури територіальних громад задля подолання означених диспропорцій є МЕР. З погляду громади та її потреб, він має базуватися на потенціалі даної адміністративно-територіальної одиниці, створюватися різними суб'єктами господарювання, діяльність яких має базуватися на принципах взаємовигідного партнерства, залучатиме усіх стейкхолдерів до участі у формуванні та реалізації місцевої політики [3, с. 72].

Місцевий економічний розвиток – це процес взаємодії та синергії дій всіх стейкхолдерів з метою розвитку/відбудови громади та підвищення якості життя її мешканців, який ґрунтується на стратегічному плануванні загалом та якісному цілепокладанні зокрема. Поняття МЕР ґрунтується на усвідомленні того, що майбутнє громади залежить від спільних зусиль та дій ключових гравців – органів місцевого самоврядування, населення, бізнесу, громадянського суспільства тощо. А його парадигма вимагає зростання економічних та соціальних показників, ступеню громадської безпеки та захисту довкілля, підвищення добробуту громадян [4, с. 123].

МЕР є об'єктивним і складним багатогранним процесом. Саме тому, на думку фахівців, йому бракує єдиного визначення та унормування (таблиця 1).

В національному правовому полі поняття МЕР юридично відсутнє. Однак, світова практика знайшла певне поширення в нашій країні через впровадження міжнародного досвіду. Зазвичай під МЕР розуміють систематичний, координований процес, у якому самостійна спроможна громада залучає ресурси та реалізовує свої пріоритети з урахуванням специфіки місцевого середовища.

Таблиця 1 – Підходи до визначення поняття «місцевий економічний розвиток»

Сутність поняття МЕР	Автори
Місцевий економічний розвиток — процес, у якому громадськість, бізнес і неурядові партнери спільно працюють над створенням «кращих умов для економічного зростання та створення робочих місць».	Сорая Г., Фергус М.І., Свінберн Г. [5, с. 1]
Місцевий економічний розвиток – це процес, в якому беруть участь місцеві жителі з усіх секторів, які спільно працюють над стимулюванням місцевої комерційної діяльності, що призводить до створення стійкої та стабільної економіки. Це спосіб допомогти створити гідні робочі місця та поліпшити якість життя для всіх, включаючи бідних та соціально незахищених верств населення.	United Nations Human Settlements Programme [6, с. 1]
Місцевий економічний розвиток – процес, основним завданням якого є максимальне використання людських і природних ресурсів місцевості для створення потрібної кількості робочих місць та забезпечення належного рівня добробуту у цій місцевості	Blakely E, Leigh N [7]
Місцевий економічний розвиток –це спільна робота місцевих громад з метою досягнення сталого економічного зростання, яке приносить економічні вигоди та покращує якість життя всіх членів громади	Irawati M., Winaktoe W. [8]
Місцевий економічний розвиток – збалансована діяльність місцевої «громади та влади, спрямована на створення нових і вдосконалення існуючих конкурентних переваг та формування сприятливих умов для місцевої економіки, гарантування просторового та екологічного порядку	Brol R. [9]

Джерело: розроблено авторами

Експерти USAID та Асоціації міст України [10, с. 124], проаналізувавши низку трактувань поняття місцевого економічного розвитку, визначили його основні характеристики: (1) це процес, діяльність, а не стан; (2) це спільна діяльність громади; (3) це партнерство влади громади та бізнесу; (4) суб'єктом діяльності з місцевого розвитку місцева громада: населення території або декілька місцевих громад, об'єднаних єдиними цілями; (5) рушійною силою розвитку є фактори місцевих конкурентних переваг; (6) двигуном розвитку територіальної громади є економіка; (7) критерієм розвитку є задоволення потреб членів громади, підвищення життєвого рівня населення, зростання стандартів життя.

Тобто, МЕР ініціюється самими територіальними громадами та зосереджується на рівні громад, міст, селищ, їхніх специфічних потребах та ресурсах. Функціонально він має забезпечувати розвиток економічного потенціалу території для покращення її економічного майбутнього та якості життя. Інституційно – залучає широке коло стейкхолдерів: громаду, державну владу, місцеве самоврядування, бізнес та громадянське суспільство, які будуть спільно працювати над забезпеченням кращого економічного зростання та створення робочих місць.

Мета статті полягає у формуванні науково-прикладного підходу до оцінювання когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення соціально-економічної інфраструктури на деокупованих територіях.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах децентралізації, з отриманням громадами реальних повноважень та фінансових ресурсів, було створено унікальне середовище для реалізації МЕР. Саме його інструменти дозволили заповнити прогалини в управлінні ресурсами та відповідальності за розвиток, а громади отримали можливість спонукати до розвитку місцеву економіку, залучати інвестиції на необхідні проекти, відновлюючи чи розбудовуючи інфраструктуру громади, в першу чергу, соціально-економічну. А коли така інфраструктура відповідає потребам мешканців та бізнесу, тоді вона забезпечує вищу якість життя та створює можливості для успішного економічного розвитку.

Своєю чергою прямі інвестиції у соціально-економічну інфраструктуру, які є чи не найважливішими для реалізації потенціалу територіальної громади, створюють фундамент для її подальшої успішної життєдіяльності. Надалі проактивний МЕР стимулює підприємництво, залучення ресурсів

та зміцнення інституційної спроможності громад.

Отже, простежується циклічна трансформація ролей МЕР та інфраструктури у їх когерентній площині, або замкнутий ланцюг когерентності «інфраструктура ↔ місцевий економічний розвиток ↔ інвестиції в інфраструктуру». Завдяки йому формується стійкість та довгострокові позитивні тренди відновлення/розвитку громад. Тобто, МЕР та відновлення/розбудова соціально-

економічної інфраструктури є взаємозалежними процесами, що формують і стимулюють один одного. Відновлення інфраструктури стимулює розвиток економіки (прямий вплив), а зростання місцевої економіки забезпечує потік ресурсів для її фінансування та розширення (мультиплікативний чи зворотний вплив) і т.д. Логічну схему зв'язків цього замкнутого ланцюга когерентності представлено на рисунку 1.

Рисунок 1 – Замкнутий ланцюг когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення/розвитку соціально-економічної інфраструктури
Джерело: розроблено авторами

Розглядаючи роль МЕР у відновленні соціально-економічної інфраструктури, можна стверджувати, що МЕР – це не тільки джерело ресурсів, а й потужний рушій змін у соціально-економічній інфраструктурі. Його конкретні інструменти, дії, канали, через які МЕР впливає на інфраструктуру (операційний рівень), проявляються як у матеріальних інвестиціях, так і у трансформації підходів до управління, участі громади та сталості, через наступні механізми впливу:

залучення інвестицій в інфраструктурні проекти. Економічне зростання формує привабливе середовище для інвесторів, що є ключем до залучення зовнішніх і внутрішніх капіталовкладень. Це включає прозору регуляторну політику, підтримку інвесторів на всіх етапах діяльності, доступ до ресурсів та мінімізацію адміністративних бар'єрів. Коли

місцева влада активно просуває свою громаду, бере участь у виставках, створює проекти індустріальних парків чи бізнес-інкубаторів, це підвищує довіру інвесторів. Нові інвестиції сприяють появі нових підприємств, зростанню бюджету громади, і відповідно розширенню інфраструктури. Такі процеси також підвищують конкурентоспроможність території та створюють ланцюгову реакцію позитивних змін;

створення робочих місць, зменшення трудової міграції. Економічний розвиток на місцевому рівні створює нові робочі місця, що є основою для зменшення рівня безробіття та трудової міграції. Розширення бізнесу і залучення інвесторів збільшують потребу у кваліфікованих працівниках, що, своєю чергою, стимулює розвиток професійної освіти. Зі зростанням доходів населення зростає і

купівельна спроможність, що поживляє внутрішній ринок громади. Це створює замкнене коло розвитку, де кожен новий бізнес підсилює попередній. Соціально-економічна активність громадян також веде до зміцнення громадянського суспільства;

приріст місцевих бюджетних ресурсів.

МЕР ґрунтується та активно розбудовує якісну соціально-економічну інфраструктуру, як то дороги, інженерні та ІТ-мережі, комунікації, що є базовою передумовою для функціонування бізнесу та комфортного життя мешканців. Такі громади створюють привабливе середовище як для підприємництва, а розвиток соціальної інфраструктури (освіта, медицина, культура) прямо впливає на рівень життя і мобілізує людський потенціал. Відповідно збільшуються надходження доходів до місцевих бюджетів завдяки зростанню податків (ПДФО, податки з нерухомості, туризм тощо). Завдяки цьому підвищується фінансова спроможність громад та їх фінансова база для реалізації стратегій розвитку та відбудови;

розвиток інституційної спроможності громад. Побудова ефективної моделі МЕР, що базується на принципах прозорості, участі громадян та стратегічного планування, значно підвищує результативність дій органів місцевого самоврядування. Участь мешканців у процесах прийняття рішень через громадські слухання, бюджети участі або дорадчі органи сприяє довірі до влади. Це також дозволяє краще враховувати реальні потреби населення та мінімізувати соціальну напругу. Коли громада діє як партнер у розвитку, управлінські рішення стають більш обґрунтованими та ефективними. Інституційна зрілість влади приваблює інвесторів і донорські програми.

цифровізація. Smart City. Місцевий бізнес часто стає каталізатором цифрових рішень для освіти, медицини, адміністративних послуг. Більшість постраждалих та деюпованих громад, в яких руйнування інфраструктури є суттєвими, починають розвивати Smart City («розумні громади»), об'єднані системи інфраструктурі нового типу, в якій органічно взаємопов'язані міські комунікації, інформаційні технології передачі даних та пристрої інтернету речей). Платформи для електронного врядування та цифрові сервіси є площиною співпраці підприємців, громади, місцевої влади в реалізації інфраструктурних ініціатив;

попит на «зелену» інфраструктуру («зеленої» складова соціально-економічної інфраструктури, без якої сталий розвиток територій неможливий). МЕР створює ресурсну та організаційну базу для інновацій в екологічному секторі, відновлення зруйнованої природної рівноваги, та побудови "зелених" громад, що зменшують вплив на клімат і покращують добробут людей. Тим більше, що зелене відновлення для України є нагальною необхідністю і стратегічний пріоритет. Розвиток «зеленої» економіки стимулює інвестиції в енергоефективність, перероблювання відходів, озеленення, урбаністичні рішення, що враховують екологічні й кліматичні фактори. Впроваджуються екологічні стандарти в будівництві та транспорті, громадському просторі й рекреаційній інфраструктурі.

Разом з операційним рівнем впливу на схемі зазначено також галузеві напрями впливу, які за ієрархією є другим результативним рівнем. Сферами, в яких проявляється вплив, є економічне зростання та якість життя, фінансова самодостатність та інфраструктурна спроможність, людський капітал чи соціальна стабільність, інституційна зрілість чи участь громади, цифрова трансформація та розвиток послуг, екологічна безпека чи якість довкілля.

Таким чином, МЕР виступає ключовим чинником у відновленні та модернізації соціально-економічної інфраструктури територіальних громад, особливо в умовах воєнного та повоєнного відновлення. Він забезпечує не лише залучення інвестицій та створення робочих місць, а й підвищення фінансової спроможності громад, розвиток людського капіталу та інституційної зрілості управлінських структур. Відновлення інфраструктури, своєю чергою, формує передумови для сталого економічного зростання, посилюючи ефект «замкнутого кола когерентності». Участь громадян, бізнесу та місцевої влади у формуванні стратегій розвитку сприяє прийняттю ефективних і прозорих рішень.

Тобто, МЕР не лише відповідає на актуальні виклики, а й задає вектор сталого розвитку для всієї системи соціально-економічної інфраструктури. Тому для ефективно організації процесу відновлення соціально-економічної інфраструктури необхідно чітко та кількісно розуміння того, наскільки сильним є когерентний зв'язок між МЕР та розвитком/відновленням інфраструктури. Своєю чергою, воно потребує розробки науково-прикладного підходу до оцінки впли-

ву місцевого економічного розвитку на відновлення соціально-економічної інфраструктури на основі системи аналітичних показників.

Узагальнення наявних у науковій літературі теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо визначення когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення/розбудови соціально-економічної інфраструктури дає чіткі підстави заявити про переважання досліджень прямого впливу розвитку інфраструктури на МЕР. Водночас оцінювання мультиплікативного (зворотного) впливу відновлення чи розбудови соціально-економічної інфраструктури представлено незначним контентом досліджень, при чому більшість з них полягає у похідній констатації його наявності. Натомість при досить різноманітних підходах до розв'язання даної проблеми оцінка проводиться в основному через призму інвестиційної стійкості території/регіону чи ефективного управління інвестиціями в інфраструктуру.

Інвестиції в соціально-економічну та іншу інфраструктуру є складним процесом, який давно використовується урядами для досягнення багатьох політичних цілей. Він потребує ефективного управління, яке передбачає чітко сформульований підхід, участь всіх рівнів влади і чітко пов'язує ці цілі з плануванням, інвестиціями та реалізацією інфраструктурних проєктів. Разом з тим, успішне втілення інфраструктурних інвестицій та отримання найкращого результату потребує здійснення оцінки, контролю та корегування на всіх етапах. Тобто оцінка впливу інфраструктурних інвестицій на МЕР стає ключовою для визначення ефективності всього процесу інвестування.

Провідна роль аналізу та оцінювання в процесах ефективного управління не викликає наукових заперечень. Натомість погляди на здійснення такої оцінки переважно вирізняються розмаїттям та контраверсійністю. Однак, в площині когерентності місцевого та інфраструктурного розвитку найбільш розповсюдженим методичним підходом для її здійснення оцінок є побудова відповідного комплексу показників/індикаторів. Головним аргументом до цього є можливість врахувати різні напрями впливу розвитку інфраструктури на місцевий економічний розвиток [11 - 14].

Для побудови комплексу показників оцінки когерентності МЕР та відновлення ін-

фраструктури зазвичай використовують економічні, інституційні, індексні та просторові підходи. Та за особливих умов оприлюднення статистичної інформації в умовах війни застосування цих методик в Україні є доволі проблемним, потребує доповнення певними допоміжними чи уточнюючими діями. Їх виконання, наприклад в частині поєднання кількісних методів із якісними елементами, дозволило запропонувати науково-практичний підхід до побудови відповідного комплексу показників. Його зміст полягає в побудові матриці впливу з використанням логіки каузальних зв'язків для вибірки необхідних індикаторів, після чого застосовуються індексні оцінки та мультиплікаторні коефіцієнти для аналітичного оцінювання матриці.

Однак, такий науково-практичний підхід з використанням каузальних моделей є не єдиною можливістю оцінки впливу. Оцінка стійкості (resilience) та сталості (sustainable) є широко використовуваним методом у науці та практиці. Стала та стійка інфраструктура створюється для досягнення довгострокових цілей сталого розвитку, одночасно враховуючи заходи щодо підвищення стійкості до потрясінь та стресів. Забезпечення її відновлення та розвитку передбачає адаптацію інфраструктурних активів до економічного та соціального середовища, в якому вони функціонують.

На нашу думку, науково-практичний підхід щодо оцінки стійкості (resilience-оцінка) має зосереджуватися на формуванні системи показників стійкості для системи соціально-економічної інфраструктури чи її компонент, в основному транспортної, енергетичної, освітньої. Його зміст полягатиме у зборі ряду показників, їх категоризації за відповідними компонентами та вимірами, визначенні критеріїв оцінки з урахуванням трьох основних складових стійкості (економічної, екологічної та соціальної) [15 - 17]. За такої методології можна з'ясувати «Які ключові показники стійкості певної систем інфраструктури, і як ці показники можна систематично вимірювати, чи відповідає наявність ресурсів очікуваним результатам, чи здатна система відновлюватися, адаптуватися та функціонувати у кризових умовах?».

Основними етапами оцінки впливу МЕР на відновлення соціально-економічної інфраструктури за допомогою побудови комплексу показників у рамках resilience-підходу є:

1. Створення базової карти стійкості (resilience baseline) - матриця оцінювання за

чотирма базовими вимірами: надійність (robustness), дублювання (redundancy), швидкість реагування (rapidity) та ресурсність (resourcefulness), заповненої на момент до впровадження МЕР.

2. Фіксація зміни у показниках після певної (одно чи дворічної) фази місцевого економічного розвитку.

3. Порівняння змін з ініціативами МЕР. Досліджується чи справді впроваджені заходи (інвестиції, партнерства, бюджет участі, бізнес-інкубатори) стали джерелом змін.

4. Формування висновку про вплив: високий (≥ 3 із 4 індикаторів покращено), середній (2 з 4), низький (≤ 1), відсутній (немає змін або зміни без участі МЕР).

Такий підхід дозволить інтегрувати кількісні і якісні показники, сформувані агреговані індекси стійкості, а також ідентифікувати найвразливіші елементи соціально-

економічної інфраструктури. Resilience-індикатори можуть стати основою для прийняття стратегічних рішень у сфері відновлення і планування сталого розвитку. Та для більш чіткого уявлення щодо можливостей використання того чи іншого підходу слід порівняти їх переваги та обмеження, а також можливі сфери (дослідницькі питання) використання (таблиця 2).

За результатами порівняльного аналізу двох науково-прикладних підходів можна зробити наступні висновки. Перший підхід – традиційна матриця впливу – фокусується на фіксації кількісних змін у ключових напрямках розвитку, базуючись здебільшого на відкритій статистиці. Його перевагами є структурованість, універсальність, зручність інтеграції у планувальні процеси.

Таблиця 2 – Порівняльна оцінка методичних підходів оцінки когерентності МЕР та в ідновлення/розбудови соціально-економічної інфраструктури

Ознака порівняння	Побудова комплексу показників впливу (традиційна оцінка)	Побудова комплексу показників стійкості інфраструктури (resilience- оцінка)
Переваги	Простота та структурованість	Оцінює не лише наявність, а й здатність системи адаптуватися й відновлюватися дає динамічну картину – враховує швидкість реагування, мобільність ресурсів, альтернативи. Може враховувати якісні дані (опитування, оцінки експертів) Стимулює системне стратегічне мислення – можна виявити “вузькі місця” або небезпечні ділянки в інфраструктурі Має прогностичний потенціал – дозволяє оцінити, як система може реагувати в майбутньому на виклики
	Зв’язок із політикою чи управлінням – прямо показує, як МЕР впливає на окремі сфери	
	Аналіз на основі фактів, відкритих даних, державної статистики, дашбордів	
	Універсальність – придатна для різних типів досліджень	
Недоліки/ обмеження	Добре працює за "звичайного розвитку", а не кризових чи екстремальних умов	Більш складний у реалізації – потребує нормалізації показників, збору кількісних та якісних даних
	Менш чутлива до динаміки – показує результат, але не завжди відображає адаптивність або швидкість відновлення	Не завжди є готові джерела даних – деякі індикатори треба збирати через опитування або інтерв’ю
	Орієнтація на формальні показники – не охоплює самоорганізацію громади, волонтерство тощо	Може здаватися менш «конкретним» для традиційного управління — складно подати у вигляді простого переліку заходів
Дослідницькі питання	Не враховує несподівані фактори — наприклад, різке зростання міграції або руйнування інфраструктури	Не завжди легко довести прямий причинно-наслідковий зв’язок – наприклад, як саме МЕР вплинув на зростання адаптивності в освіті.
	Визначити чіткий вплив МЕР на конкретні його сфери	Оцінити адаптивність, гнучкість, життєздатність громади
	Потреба в обробці великих статистичних даних	Дослідження територіальних громад в умовах змін/криз/війни
		Здійснення стратегічного планування чи SWOT/PEST-аналізу
	Необхідно виконати порівняльне дослідження	

Джерело: розроблено авторами

Однак, він менш чутливий до динаміки адаптації, не враховує гнучкість, швидкість реагування інфраструктурних систем, а також роль неформальних механізмів — самоорганізації громади, волонтерства, локальних ініціатив. Своєю чергою, resilience-підхід дає змогу розглядати стійкість інфраструктури як цілісної системи – її здатність відновлюватись, адаптуватись до стресів, мобілізувати ресурси.

Такий підхід є надзвичайно цінним у кризових і посткризових умовах, особливо під час війни. Проте, resilience-методика є складнішою в реалізації, потребує значного масиву даних (часто якісних), нормалізації індикаторів, а також не завжди дозволяє чітко виявити

прямий причинно-наслідковий зв'язок між МЕР та інфраструктурними змінами. Отже, попри очевидну аналітичну цінність обох підходів до оцінки впливу місцевого економічного розвитку на відновлення/розвиток соціально-економічної інфраструктури, застосування кожного з них окремо не дозволяє забезпечити релевантну оцінку когерентності МЕР та відновлення інфраструктури. Це обґрунтовує необхідність консолідацію обох методик в єдиний аналітичний інструмент, у якому традиційна матриця впливу дає змогу зафіксувати кількісні зміни за напрямками МЕР. Алгоритм такого консолідованого науково-прикладного підходу представлено на рисунку 2.

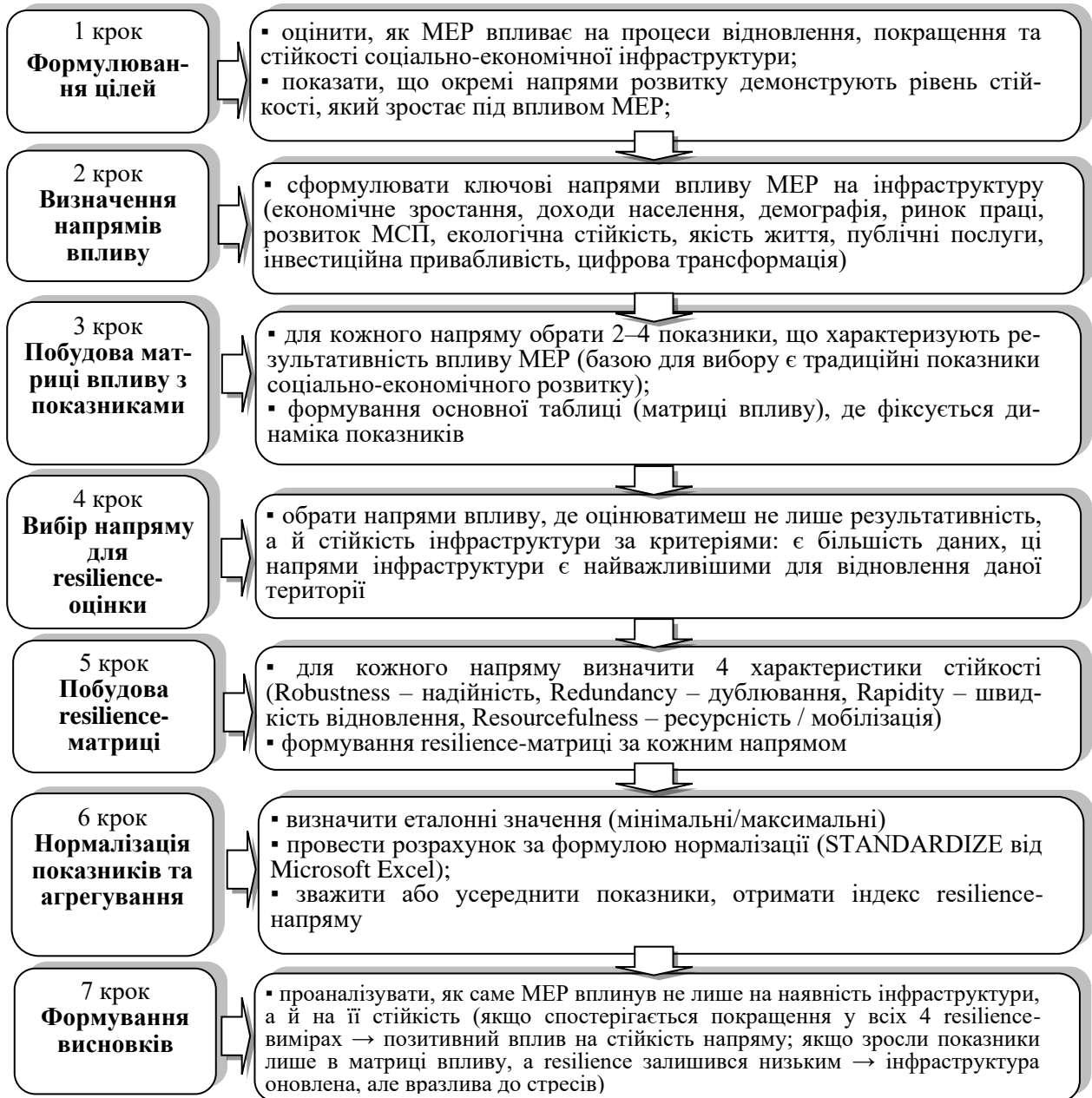

Рисунок 2 – Алгоритм консолідованого науково-прикладного підходу до оцінки впливу МЕР на відновлення соціально-економічної інфраструктури

Джерело: розроблено авторами

Такий підхід не лише прибирає аналітичні обмеження (традиційна оцінка – може недооцінити адаптивність та ризики вразливості, а resilience-оцінка може упустити конкретні управлінські механізми впливу МЕР) та забезпечує повнішу картину впливу МЕР, а також дає змогу виявити "сильні" й "вразливі" напрями інфраструктури, обґрунтувати потребу подальшої підтримки або корекції місцевої політики. Тому слід переходити до емпіричного наповнення запропонованого науково-прикладного підходу, а саме до побудови комплексу показників оцінки впливу МЕР на відновлення соціально-економічної інфраструктури

Комплекс показників для оцінки впливу МЕР на відновлення соціально-економічної інфраструктури, який будується за запропонованим консолідованим підходом базується на інтеграції статистичних, якісних та структурних індикаторів. Основними принципами його побудови є: системність – оцінювання має охоплювати всі основні сфери впливу МЕР та міжтериторіальні зв'язки; актуальність – показники повинні бути релевантними сучасному стану територіальних громад, особливо в умовах відновлення; доступність даних – джерела інформації повинні бути відкритими або доступними органам місцевого самоврядування; індикативність – відбір показників із чіткими критеріями вимірювання; універсальність – система має бути адаптованою для різних типів громад (міські, сільські, прифронтові тощо); динамічність та адаптивність – можливість відстеження змін

та відповідного коригування системи показників; інтегративність – показники мають дозволяти порівняння в розрізі регіонів, галузей, типів громад.

Підґрунтям вибору показників є контент індикаторів соціально-економічного розвитку території за наступними блоками:

інституційно-економічний: динаміка ВРП, рівень зайнятості, частка МСП, обсяг капітальних інвестицій, залучення іноземних інвесторів, середня заробітна плата тощо;

інфраструктурний блок: кількість відновлених/модернізованих об'єктів, доступ до базових публічних послуг, протяжність і якість доріг, логістична доступність, індекс цифрової трансформації тощо;

соціальний блок: рівень доступу до медичних та освітніх послуг, індекс людського розвитку, задоволеність населення якістю інфраструктури, рівень соціальної згуртованості.

Спираючись на означене підґрунтя та результати виконання перших двох кроків алгоритму (замкнений ланцюг когерентності, як обґрунтування впливу місцевого економічного розвитку на відновлення, розбудову та стійкість соціально-економічної інфраструктури, а також оперативні вектори дії МЕР на інфраструктуру, як ключові напрями – економічне зростання, доходи населення, демографія, ринок праці, розвиток МСП, екологічна стійкість, якість життя, публічні послуги, інвестиційна привабливість, цифрова трансформація) побудуємо матрицю впливу (таблиця 3).

Таблиця 3 – Матриця оцінки впливу МЕР на відновлення соціально-економічної інфраструктури

Показники	Причинно-наслідкові (каузальні) зв'язки	Сфери інфраструктури	Тип впливу	Характер зв'язку
1	2	3	4	5
Економічне зростання				
Темп приросту ВРП/ доходів місцевого бюджету; Приріст місцевих податків і зборів; Індекс ділової активності; Обсяг реалізованої продукції на одного мешканця	«↑ділова активність → ↑інвестиції → ΔІнфр» // «↑обсяг РП → ↑енергопостачання/транспорт/трудові ресурси → можливе ΔІнфр» // «↑доходів бюджету → ↑ програм цільового фінансування ΔІнфр» // «↑ВРП → ↑готовність бізнесу до ΔІнфр»	транспортна, енергетична, цифрова, логістична		Прямий
Доходи населення				
Середній дохід на одного мешканця; Частка домогосподарств, що перебувають за межею бідності; Споживчі витрати населення; Соціальні доходи населення	«↑доходи → ↑попит на житло → ↑комун. послуги/ освіта/ медицина → ↑навантаження на соціальну/ житлово-Інфр.» // «↑добробут → Δспоживча поведінка → ↑малий бізнес → ↑потреба в Інфр.» // «↓рівень бідності → ↑соціальна інтеграція → ↓тиск на соцслужби/НГО»	житлова, соціальна, медична, комунальна		Непрямий

1	2	3	4	5
Демографія				
Чисельність населення; Загальний приріст населення; Природний приріст населення; Міграційне сальдо; Частка молоді у структурі населення	«↑населення → ↑навантаження на житлову/освітню/ медичну Інфр.» // «↑міграція → ↑потреба Джитл Інфр.» // «↑частка молоді → ↑ потреба Досвіт/цифр Інфр»	житлова, освітня, медична, цифрова		Непрямий
Ринок праці				
Рівень зайнятості, Частка офіційно працевлаштованих; Середня тривалість безробіття; Кількість вакансій; Середня заробітна плата	«↑зайнятість → ↓соціальне навантаження → ↑попит на транспортну/інженерну Інфр.» // «↓безробіття → ↑ внутрішній попит → ΔІнфр.» // «↑офіційна зайнятість → ↑доходи місцевого бюджету → ↑інвестиційна спроможність»	транспортна, комунальна, бізнесова, соціальна		Прямий
Розвиток МСП				
Кількість МСП; Обсяг продукції, реалізованої МСП; Частка МСП у структурі економіки; Доступність бізнес-послуг	«↑кількість МСП → ↑потреба в комерц. нерух./ енергозабезпеченні/логістиці» // «↑мережі бізнес-послуг → активізація Дцифрова/ транспортна Інфр.» // ↑МСП → ↑ робочі місця → «↑навантаження на інженерну/ соціальну/житлову Інфр.»	комерційна, інституційна, цифрова, енергетична		Прямий
Екологічна стійкість				
Видатки на екологію; Частка переробки ТПВ; Площа озеленення/екологічних зон; Інвестиції в захист довкілля	«↑потужностей переробки ТПВ → модернізація комунальної інфр.» // «↑зелених зон → ↑якість життя → ↑ зелені інвестиції → ↑стимули Дтуристичної інфр»	комунальна, туристична, екологічна, безпекова		Непрямий
Якість життя				
Індекс якості послуг; Забезпеченість житлом; Доступ до освіти/медицини/ спорту/транспорту; Рівень злочинності	«↑доступність житла → ↓рівень соціального напруження → ↓внутрішня міграція» // «↑послуг ЖКГ → ↑ функціональність території → ↑ привабливість для нових мешканців» // «↑ якість життя → ↑ осілість населення → ↑ΔІнфр. → ↑ згуртованість → сталий МЕР»	житлова, соціальна, комунальна		Опосередкований
Публічні послуги				
Кількість об'єктів освіти/медицини на 10 тис. осіб; Кількість учнів/ лікарів; Частка капітальних видатків на освіту/медицину у бюджеті; Рівень доступності соціальних послуг	«↑пуб.посл → ↑якість життя → ↓соціальна вразливість → ΔІнфр. → ↑привабливість громади → ↑попит на інші інфр. об'єкти → ↑ ефективність МСП» // «↑ доступності послуг → ↑ рівень стійкості громади → ↑інституційна спроможність громади → ↑згуртованість → ↑партисипація»	соціальна, медична, освітня, транспортна, цифрова		Непрямий
Інвестиційна привабливість				
Чисельність населення; Індекс податкоспроможності; Обсяг прямих іноземних інвестицій (ІІІ); Рівень ділової активності; Наявність інвестиційних активів	«↑ІІІ → ↑ Δінфр. проєктів → створення центрів зростання → Δ МСП → «↑доходи бюджету» // «↑населення+ інвестиційні активи+інституційна спроможність+ділова активність+відкритість влади → ↑ Δінфр. проєктів → ↑ масштаб проєктів → ↑ залученого капіталу»	економічна, соціальна, цифрова		Непрямий

1	2	3	4	5
Цифрова трансформація				
Частка е-послуг у громаді; Рівень покриття мобільним/стаціонарним інтернетом; Індекс цифрової трансформації (ІЦТ)	«↑частки е-послуг → ↓навант. на фізичну інфр. пуб. посл. → ↑якість життя → ↑партисипація» // «↑цифр. покриття → стимул дистанц. навчання/робота/демократія → ↑якість життя → ↑відкритість влади» // ↑ ІЦТ → Smart City → авто-матизація інфр. транспортна/енергетична → ↑моніторинг → ↑ефект. управл. → ↑електрона комерція → Δ транспортна/ цифрова/житлова інфр.	цифрова, економічна, соціальна		Прямий

Умовні позначення: ↓↑ - зменшення чи збільшення (падіння, зростання);

ΔІнфр – відновлення/розвиток інфраструктури;

– економічний вплив; – соціальний вплив;

– соціально-економічний вплив, – екологічний вплив;

Джерело: розроблено авторами

В представленій таблиці 3 за 10 напрямками сформовано набір до п'яти показників, додано логіку каузального зв'язку, сферу інфраструктури, на яку чиниться вплив, тип впливу та характер зв'язку.

Запропонована матриця формує комплекс показників, який дозволяє здійснити багатовимірну оцінку впливу МЕР на процеси відновлення та розбудови соціально-економічної інфраструктури. Вона інтегрує не лише кількісні індикатори за десятьма ключовими напрямками МЕР, а й структурно окреслює причинно-наслідкові (каузальні) зв'язки між динамікою показників і змінами у відповідних сферах інфраструктури. Такий науково-прикладний підхід надає змогу не просто фіксувати статистичні зрушення, а й аналітично інтерпретувати механізми, через які відбувається інфраструктурна трансформація під впливом місцевих ініціатив.

Враховання типу та характеру впливу (економічного, соціального, екологічного; прямого чи опосередкованого) дозволяє деталізувати карту взаємодії між МЕР та інфраструктурою, а також визначити напрями з найбільшим потенціалом до мультиплікативного ефекту. У підсумку цей комплекс показників і матриця в цілому можуть бути корисними для органів місцевого самоврядування, планувальників, аналітиків та проєктантів у сфері відновлення, оскільки дозволяє приймати управлінські рішення на основі цілісної логіки впливів.

Разом з тим, оцінка лише кількісних параметрів не дозволяє повною мірою вияви-

ти глибину стійкості інфраструктури, її адаптивний потенціал до кризових ситуацій чи шоківих змін. Саме тому наступним етапом (кроки 4-5) є застосування resilience-оцінювання, яке є глибоким якісним оцінюванням та дає змогу проаналізувати не лише результативність, а й життєздатність ключових інфраструктурних напрямів під впливом МЕР. Обравши найбільш критичні для більшості громад напрями для resilience-оцінки (енергетика, якість життя та економічне зростання) побудуємо resilience-матрицю (таблиця 4).

Таблиця 4 відображає комплекс показників стійкості за трьома ключовими напрямками, які є найбільш критичними у період відновлення: енергетика, якість життя та економічне зростання. Оцінювання здійснюється за чотирма базовими вимірами: надійність (robustness), дублювання (redundancy), швидкість реагування (rapidity) та ресурсність (resourcefulness). Вона пропонується для здійснення глибокого аналізу результативності та адаптивності процесів відновлення соціально-економічної інфраструктури в умовах дії місцевого економічного розвитку. Тобто, якщо вважати МЕР рушієм, то resilience-матриця стає лінійкою, якою можна виміряти, наскільки ефективно МЕР працює на відновлення/покращення інфраструктури. Оцінювання за resilience-підходом дозволяє не лише зафіксувати факт наявності змін, а й визначити здатність інфраструктурних систем до відновлення, адаптації й подальшого функціонування у кризових умовах.

Таблиця 4 – Комплекс показників для оцінки впливу МЕР на відновлення соціально-економічної інфраструктури (resilience-матриця за найуразливішими напрямками)

Напрямок	Енергетика	Якість життя	Економічне зростання
Robustness (надійність)	Частка днів зі стабільним електропостачанням	Частка доступного житла, його безпечність, якість медицини/освіти	Стабільність основних секторів (промисловість, сільськогосподарський, сфера послуг)
Redundancy (дублювання)	Наявність резервних джерел енергії (генератори, альтернативні мережі)	Альтернативні канали доступу до послуг (наявність мобільних бригад, публічні послуги онлайн)	Наявність нових точок росту, потенційні МСП
Rapidity (швидкість)	Середній час усунення аварій	Швидкість відновлення після надзвичайної ситуації (житло, лікарні тощо)	Темпи повернення до довоєнних обсягів виробництва
Resourcefulness (ресурсність)	Обсяг мобілізованих ресурсів (генератори, паливо, ремонтні бригади)	Залучення волонтерів, НГО, ініціатив для покращення умов проживання	Фінансова та організаційна підтримка бізнесу, інкубатори, програми стимулів

Джерело: розроблено авторами

Тобто, такий підхід уможливорює здійснити не звичайну оцінку того, наскільки стійкою є інфраструктура. Він надає змогу побачити, у чому саме проявляється її покращення під впливом МЕР: через нові лікарні, краще енергозабезпечення, цифрову освіту, швидше реагування аварійних служб тощо. Зокрема, інтеграція якісних характеристик - таких як залучення волонтерських ініціатив чи наявність альтернативних каналів доступу до послуг - суттєво розширює аналітичну базу оцінки та дає змогу ідентифікувати слабкі місця, які потребують підтримки або структурного посилення.

Resilience-матриця є цінним інструментом не лише для наукового аналізу, а й для практичного управління. Вона дозволяє органам місцевого самоврядування, партнерам з розвитку, донорам або проєктним офісам оцінити не лише факт відновлення інфраструктури, а й її здатність витримувати майбутні ризики, реагувати на виклики й підтримувати сталість локального розвитку.

Комплекс показників для оцінки впливу МЕР на процеси відновлення та розбудови соціально-економічної інфраструктури можна вважати сформованим. Він включає дві підсистеми – основну та додаткову, кожна з яких несе глибоке аналітичне навантаження та дозволяє робити конкретні висновки щодо впливу. А кроки 6-7 алгоритму відповідають за безпосередню оцінку та завершують загалом процес оцінювання когерентності.

Отже, для визначення впливу/когерентності МЕР на процеси відновлення та розбудови соціально-економічної ін-

фраструктури необхідно побудувати дві resilience-матриці (на початок та кінець періоду оцінювання) та зафіксувати зміни у показниках. Після їх нормалізації, коли усі значення приводяться до єдиної шкали (наприклад, 0–100), відбувається порівняння визначених трендів з ініціативами МЕР. Тобто має місце аналіз відповідності: чи є впроваджені заходи (інвестиції, партнерство, бюджет участі, цільові проєкти, бізнес-інкубатори) джерелами змін, після чого формується висновок про вплив: високий (≥ 3 із 4 індикаторів покращено), середній (2 з 4), низький (≤ 1), відсутній (немає змін або зміни без участі МЕР).

Тобто такий науково-прикладний підхід до використання комплексу показників дозволяє не просто фіксувати, що щось покращилось, а простежити, як саме місцеві економічні рішення вплинули на окремі властивості інфраструктури. Їх можна порівнювати між громадами або відстежувати зміни в часі, що відкриває шлях до глибших причинно-наслідкових досліджень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Основні результати проведеного дослідження зводяться до наступного:

1. Визначено фундаментальну роль МЕР у процесах відновлення соціально-економічної інфраструктури. Доведено, що він є не лише джерелом інвестицій, а виступає системним рушієм змін у соціально-економічному середовищі громад. За відсутності юридичного затвердження поняття МЕР в правовому полі України запропоновано розглядати МЕР як систематичний, коор-

динований процес, у якому самостійна спроможна громада залучає ресурси та реалізує свої пріоритети з урахуванням специфіки місцевого середовища.

2. Систематизація наукових досліджень у площині розкриття когерентності МЕР та відновлення/розвитку соціально-економічної інфраструктури дозволила визначити ознаки цих зв'язків. Обґрунтовано, що МЕР та відновлення/розбудова соціально-економічної інфраструктури є когерентними процесами, що формують і стимулюють один одного. Відновлення інфраструктури стимулює розвиток економіки (прямий вплив), а зростання місцевої економіки забезпечує потік ресурсів для її фінансування та розширення (мультиплікативний чи зворотний вплив), тобто відбувається циклічна трансформація ролей. Це дозволило побудувати замкнений ланцюг когерентності «інфраструктура ↔ місцевий економічний розвиток ↔ інвестиції в інфраструктуру», яка через конкретні інструменти, дії, канали, деталізує механізми функціонального та оперативного впливу, що є підґрунтям для ефективної організації процесу відновлення соціально-економічної інфраструктури.

3. Розроблено науково-прикладний підхід (у вигляді алгоритму дій) до оцінки впливу МЕР на відновлення інфраструктури шляхом поєднання кількісних та якісних методів. У межах підходу з врахуванням переваг та обмежень існуючих підходів запропоновано двокомпонентну систему оцінювання: побудову традиційної матриці впливу з використанням каузальних зв'язків та впровадження resilience-оцінки для вимірювання стійкості інфраструктури до потрясінь. Така комбінація дозволяє одночасно оцінити ефективність управлінських дій та адаптивний потенціал систем інфраструктури, що є особливо важливим в умовах воєнного та післякризовий відновлення.

4. Сформовано комплекс показників, який охоплює 10 ключових напрямів місцевого економічного розвитку. До структури традиційної матриці впливу включено не лише статистичні індикатори, а й логіку каузального зв'язку, тип і характер впливу на різні сфери інфраструктури. Це дозволяє фіксувати динаміку змін, разом з цим аналітично пояснюючи механізми впливу. Зокрема, окреслено прямі (економічне зростання, розвиток МСП, цифрова трансформація) та непрямі (доходи населення, якість

життя, публічні послуги) напрями впливу МЕР на інфраструктуру, що дозволяє виявити сфери з потенціалом до мультиплікативного ефекту.

5. Удосконалено підхід до resilience-оцінювання як додаткового аналітичного інструменту, який є глибоким якісним оцінюванням та дає змогу проаналізувати результативність та життєздатність ключових інфраструктурних напрямів під впливом МЕР. Побудовано resilience-матрицю за критичними напрямками (енергетика, якість життя, економічне зростання) з урахуванням чотирьох вимірів стійкості: надійність, дублювання, швидкість реагування та ресурсність. Цей підхід дозволяє оцінити не лише наявність змін, а й глибину їх впливу, а також життєздатність інфраструктури в умовах кризи. Resilience-індикатори створюють умови для адаптивного управління, виявлення вразливих елементів та прийняття обґрунтованих стратегічних рішень.

6. Обґрунтовано доцільність консолідованого підходу до оцінки когерентності МЕР та відновлення інфраструктури за допомогою комплексу показників. Комбінування матриці впливу та resilience-матриці усуває обмеження кожного з методів, формує повну картину впливу МЕР на інфраструктурний розвиток та дозволяє здійснювати міжтериторіальні порівняння, виявляти сильні та слабкі напрями, оптимізувати місцеву політику. Водночас такий підхід може бути використаний як для наукового аналізу, так і для практичної діяльності органів місцевого самоврядування, донорів, проєктних офісів та інших стейкхолдерів відновлення.

Подальші дослідження полягають в апробації сформованого науково-прикладного підходу на практиці.

Перелік використаних джерел

1. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (дата звернення 25.04.2025).

2. Mandisvika G. The Role and Importance of Local Economic Development in Urban Development: A Case of Harare. *Journal of Advocacy, Research and Education*, 2015, Vol.(4), Is. 3.

3. Волосюк М.В. Державна регіональна

політика забезпечення місцевого економічного розвитку. Дис. на здобуття наук. ст. докт. наук за спеціальністю 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством». Західноукраїнський національний університет Міністерства освіти і науки України, Тернопіль, 2024. 568 с.

4. Заблудська І.В., Гречана С.І., Дьякон Ю.Г. Оцінка впливу розбудови цифрової інфраструктури на місцевий економічний розвиток деокупованих територій. Часопис економічних реформ. 2025. № 1(57). С. 120–129. <https://doi.org/10.32620/cher.2025.1.14>

5. Local Economic Development: a Primer Developing and Implementing Local Economic Development Strategies and Action Plans. The World Bank. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/763491468313739403> (дата звернення 05.06.2025).

6. United Nations Human Settlements Programme. The Local Economic Development Series. Volume 1: Quick Guide. UN-Habitat. URL: <https://goo.su/KbJ6e> (дата звернення 25.06.2025).

7. Leigh N., Blakely E. Planning Local Economic Development. Edition: 5th. SAGE. 2013. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Planning_Local_Economic_Development.html?id=OSC3_LYHH18C&redir_esc=y (дата звернення 25.06.2025).

8. Irawati M., Winaktoe W. Local Economic Development for Financing Infrastructure. Conference: Indonesian Planning School Association. July 2011. Makassar, Indonesia.

9. Brol R. Rozwój lokalny – nowa logika rozwoju gospodarczego. Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, 1998. № 785. Р. 11–15. URL: <https://bazekon.uek.krakow.pl/rekord/3375> (дата звернення 17.06.2025).

10. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ». 2015. 256 с.

11. Hu S., Wang Y., Tang W. Factors Influencing International Infrastructure Investment: An Empirical Study from Chinese Investors. *Sustainability*. 2023. № 15, 11072. <https://doi.org/10.3390/su151411072>

12. Відновлення України: фінансові ресурси і інструменти відбудови та розвитку

територіальних громад. Українська школа міжнародного інноваційного підприємництва, права і комунікацій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Шевченко. Київ. 2023. URL: <https://surl.li/jujsyw> (дата звернення 22.06.2025).

13. Schiff A., Small J. Infrastructure Performance Indicator Framework Development. 2013. URL: <https://treasury.govt.nz/sites/default/files/2017-12/ipifd-mar13.pdf> (дата звернення 15.07.2025).

14. OECD Infrastructure Governance Indicators Conceptual framework, design, methodology and preliminary results. 2023. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/06/oecd-infrastructure-governance-indicators_3c046ecb/95c2cef2-en.pdf (дата звернення 15.07.2025).

15. Жовтяк Г.А. Особливості взаємозв'язку між економічним розвитком регіону і його транспортною інфраструктурою. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 19. С. 47-52.

16. Más-López M.I., García-del-Toro E.M., Alcalá-González D.; García-Salgado S. Sustainability Assessment in Infrastructure Projects. *Sustainability*. 2023. № 15, 14909. <https://doi.org/10.3390/su152014909>

17. Yang Z., Barroca B., Weppe A., Bony-Dandrieux A., Laffréchine K., Daclin N., November V., Omrane K., Kamissoko D. et al. Indicator-based resilience assessment for critical infrastructures – A review. *Safety Science*. 2023. Vol. 160. 106049. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2022.106049>.

References

1. Onovlena otsinka potreb Ukrainy na vidnovlennia ta vidbudovu. Retrieved from: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (Access data: 25.04.2025).

2. Mandisvika, G. (2015). The Role and Importance of Local Economic Development in Urban Development: A Case of Harare. *Journal of Advocacy, Research and Education*, (4), 3.

3. Volosiuk, M.V. (2024). *Derzhavna rehionalna polityka zabezpechennia mistsevoho ekonomichnoho rozvytku*. Dys. na zdobuttia nauk. st. dokt. nauk za spetsialnistiu 08.00.03 «Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospo-

darstvom». Zakhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet Ministerstva osvity i nauky Ukrainy, Ternopil, 568.

4. Zablodska, I.V., Hrechana, S.I. and Diakon, Yu.H. (2025). Otsinka vplyvu rozbudovy tsyfrovoi infrastruktury na mistsevyi ekonomichnyi rozvytok deokupovanykh terytorii. *Time description of economic reforms*, 1(57), 120–129.

<https://doi.org/10.32620/cher.2025.1.14>

5. Local Economic Development: a Primer Developing and Implementing Local Economic Development Strategies and Action Plans. The World Bank. Retrieved from: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/763491468313739403> (Access data: 05.06.2025).

6. United Nations Human Settlements Programme. The Local Economic Development Series, 1: Quick Guide. UN-Habitat. URL: <https://goo.su/KbJ6e> (Access data: 25.06.2025).

7. Leigh, N., Blakely, E. (2013). Planning Local Economic Development. Edition: 5th. SAGE. Retrieved from: https://books.google.com.ua/books/about/Planning_Local_Economic_Development.html?id=OSC3_LYHHI8C&redir_esc=y (Access data : 25.06.2025).

8. Irawati, M., Winaktoe, W. (2011). Local Economic Development for Financing Infrastructure. Conference: *Indonesian Planning School Association*, Makassar, Indonesia.

9. Broł, R. (1998). Rozwój lokalny – nowa logika rozwoju gospodarczego. Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, 1998, 785, 11–15. Retrieved from: <https://bazekon.uek.krakow.pl/rekord/3375> (Access data: 17.06.2025).

10. Vasylchenko, H., Parasiuk, I. and Yeremenko, N. (2015). Planuvannya rozvytku terytorialnykh hromad. Navchalnyi posibnyk dlia posadovykh osib mistsevoho samovriadvannia. Asotsiatsiia mist Ukrainy. Kyiv:

TOV «PIDPRYEMSTVO «VI EN EI», 256.

11. Hu, S., Wang, Y. and Tang, W. (2023). Factors Influencing International Infrastructure Investment: An Empirical Study from Chinese Investors. *Sustainability*, 15, 11072. <https://doi.org/10.3390/su151411072>

12. Vidnovlennia Ukrainy: finansovi resursy i instrumenty vidbudovy ta rozvytku terytorialnykh hromad. (2023). Ukrainska shkola mizhnarodnoho innovatsiinoho pidpriemnytstva, prava i komunikatsii Instytutu mizhnarodnykh vidnosyn Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. Shevchenko. Kyiv. Retrieved from: <https://surl.li/jujsyw> (Access data : 22.06.2025).

13. Schiff, A., Small, J. (2013). Infrastructure Performance Indicator Framework Development. Retrieved from: <https://treasury.govt.nz/sites/default/files/2017-12/ipifd-mar13.pdf> (Access data : 15.07.2025).

14. OECD Infrastructure Governance Indicators Conceptual framework, design, methodology and preliminary results. (2023). Retrieved from: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/06/oecd-infrastructure-governance-indicators_3c046ecb/95c2cef2-en.pdf (Access data: 15.07.2025).

15. Zhovtiak, H.A. (2015). Osoblyvosti vzaiemozviazku mizh ekonomichnym rozvytkom rehionu i yoho transportnoiu infrastrukturoiu. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 19, 47-52.

16. Más-López, M.I., García-del-Toro, E.M., Alcalá-González, D. and García-Salgado, S. (2023). Sustainability Assessment in Infrastructure Projects. *Sustainability*, 15, 14909. <https://doi.org/10.3390/su152014909>

17. Yang, Z., Barroca, B., Weppe, A., Bony-Dandrieux, A., Laffrêchine, K., Daclin, N., November, V., Omrane, K., Kamissoko, D. et al. (2023). Indicator-based resilience assessment for critical infrastructures – A review. *Safety Science*, 160, 106049. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2022.106049>.

Стаття надійшла
до редакції : 31.05.2024 р.

Стаття прийнята
до друку: 26.09.2025 р.

Стаття опублікована:
30.09.2025 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Заблодська І. В., Гречана С. І., Дьякон Ю. Г. Когерентності місцевого економічного розвитку та відновлення соціально-економічної інфраструктури. *Часопис економічних реформ*. 2025. № 3(59). С. 11–26.

